

СИМПОЗИУМ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

„БЪЛГАРИЯ И УКРАИНА – КУЛТУРА НА ПРЕЛОМИТЕ (XIX – XXI ВЕК)“

Лилия Желева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На 8 – 11 май 2019 година в София и Пловдив се състоя научен симпозиум с международно участие, който се осъществи в рамките на научния проект „България и Украйна – култура на преломите (XIX–XXI век)“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката. В рамките на четири дни се състоя разговор с преводачи, бяха прочетени 22 доклада от български, украински, сръбски и чешки учени – литературоведи и езиковеди. Научният симпозиум бе придружен от културна програма, която включи обиколка на литературните забележителности в Пловдив и представянето на театрална постановка, посветена на българския и украинския авангард.

Симпозиумът бе открит на 8 май в Къщата за литература и превод, където се проведе разговор на тема „Българският и украинският авангардизъм и постмодернизъм – преводимост и непреводимост“ с участието на Михаил Неделчев, Елка Трайкова, ръководителката на проекта Мариета Иванова-Гиргинова, Албена Стаменова, Остап Сливински, Райна Камберова, Владимир Колев, Олга Сорока и Надия Мискив – преводачи и съставители на двуезичните антологии „Български поетически авангард“ и „Украински поетически авангард“. Те разказаха за подбора и процеса на превод на текстовете, включени в двете издания, и заинтригуваха публиката с историите, свързани със спецификата на работата по подготовката на антологиите. Разговорът завърши с презентация на издадените преводи на украинска и българска литература.

Кориците на двуезичните антологии са изработени от художничката Капка Кънева.

Симпозиумът продължи на 9 май в Американския център на Столична библиотека с приветствия от Н. Пр. Виталий Москаленко – посланик на Украйна в Република България, Елка Трайкова – директор на Института за литература при БАН, и Юлия Цинзова – директор на Столичната библиотека.

Пленарните доклади за научното събитие бяха на Михаил Неделчев на тема „1868: Първата новобългарска година на литературата“ и на Владимир Колев на тема „1841: Първата литературна година на новата украинска литература“.

Първата секция „Възраждания“ започна с доклада на Румяна Дамянова, посветен на видния възрожденец Васил Диамандиев и със заглавие „Между две култури: странстванията на Васил Диамандиев“. Николай Аретов ни запозна с българските емигранти в Одеса през 70-те и 80-те години на XIX век, като фокус в изследването му беше Светослав Миларов. Докладът на Лилия Желева беше на тема „Българско-украински педагогически връзки от епохата на Възраждането“. Следващият доклад в секция „Възраждане“ беше на Николета Пътова със заглавие „Лидия Шишманова на страниците на сп. „Български преглед“ – украински емигрант или български автор“. Владимир Колев запозна публиката с ролята на „говоренето“ в поезията на Тарас Шевченко и българските възрожденци. След докладите се проведе дискусия. Първата секция бе ръководена от Мариета Иванова-Гиргинова.

Втората секция „Преломът на краевековието“ започна с доклад на Михаил Неделчев на тема „Динамика и многообразие на проявленията на българския и украинския литературен персонализъм“. Изследването на Мариета Иванова-Гиргинова беше посветено на функциите на митофолклорната образност в модерната българска и украинска драматургия от началото на ХХ век (с фокус върху образите на самодиви, вили и самовили в пиесите на Петко Тодоров и Леся Украинка). Цветана Георгиева беше подготвила доклад, посветен на творбите „Змейова сватба“ на Петко Ю. Тодоров и „Горска песен“ на Леся Украинка, който откроява сецесионната любовна топография. Докладът на Мария Огойска отведе публиката на „пътуване“ в Руската империя заедно с Пенчо Славейков. Последва дискусия. Втората секция бе ръководена от Остап Сливински от Лвовския национален университет „Иван Франко“.

Третата секция „Литературата на късните модернизми и авангарди в украинската и в българската литература, изкуство и култура“ бе открита с доклада на Елка Трайкова, посветен на българо-украинските пресичания в социо-културния контекст на 20-те години на ХХ в., като в основата на изследването беше поставено списанието „Украинско-български преглед“. Олена Дзюба-Погребняк от Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ прочете доклад на тема „Любов по време на война (наблюдение върху южнославянската проза през 20-те – 30-те години на ХХ в.)“. Пламен Антов изнесе доклад на тема „Най-широкият кръг на диалектичката спирала: колапсът“. Актуалните теми от 20-те и 30-те години на ХХ век в българската и украинската литература бяха фокусът на доклада на студентката по „Украинска филология“ в Софийския университет Мария-Йоанна Василева. Последва дискусия, а секцията продължи на следващия ден с доклада на Олена Чмир от Киевския национален университет „Тарас Шевченко“, който беше посветен на българската литература в Украйна от 20-те и 30-те години на ХХ век. Райна Камберова изнесе доклад за правописните реформи в украинския и българския език през 30-те години на ХХ век. Третата секция бе ръководена от Михаил Неделчев и Елка Трайкова.

Четвъртата секция „Алтернативната литература срещу соцреалистичните норми и догми в българската и в украинската култура“ започна с доклада на Мая Горчева, съсредоточен върху експерименталната проза на Борис Априлов (1960 – 1980) в паралел с мотивите на Олес Гончар. Следващият доклад беше изнесен от Олексий Севрук от

Карловия университет в Прага и посветен на литературизирания суржик¹ в творчеството на Валерий Шевчук. Дискусия закри четвъртата секция, ръководена от Елка Трайкова.

Петата секция „Постмодерните преломи в българската и украинската литература, език, изкуство и култура“ започна с доклада на Стилян Стоянов от Югозападния университет „Неофит Рилски“ на тема „Юрко Позаяк и Иван Методиев – поетика на (не)приличното“ и продължи с доклада на Алла Татаренко от Лвовския национален университет „Иван Франко“, посветен на маските и лицата на автора в българския и украинския постмодернистичен роман. Деян Айдачич от Университетската библиотека в Белград прочете доклад, разглеждащ преводите и рецепцията на сръбската и българската литературна фантастика в Украйна. Заключителният доклад беше на Остап Сливински на тема „Между музея и супермаркета. Парадигми на историческото повествование в най-новата украинска и българска проза“. Петата секция бе ръководена от Олена Чмир. След докладите се проведе обща дискусия.

Планира се отпечатването на сборник с докладите от симпозиума.

За последния ден от симпозиума беше подготвена културна програма, която отведе участниците в Пловдив на литературна разходка с Владимир Янев от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Студентите от трети курс, специалност „Актьорство за драматичен театър“ към ПУ „Паисий Хилендарски“, представиха на сцената в зала „Компас“ на ПУ своя спектакъл „Поезия на авангардите“ по текстове на български и украински авангардисти и под ръководството на Зоя Капон, който предизвика бурни аплодисменти.

Симпозиумът приключи с представяне на двуезичните антологии „Български поетически авангард“ и „Украински поетически авангард“ с участието на Владимир Янев, Любка Липчева-Пранджева, Борис Минков, Гергина Кръстева, Остап Сливински, Елка Трайкова, Михаил Неделчев и Мариета Иванова-Гиргинова.

Симпозиумът с международно участие „България и Украйна – култура на преломите (XIX – XXI век)“ се откри с добра организация, високо ниво на научна

---

¹ Терминът „суржик“ обозначава силно интерферираното хибридно украинско-руско субстандартно говорене. Произлиза от украинската дума за смес от два различни вида брашно (пшеница и жито, жито и ечемик, ечемик и овес и други).

стойност на представените изследвания, актуалност на разглежданите теми и впечатляваща културна програма.

Афиш за научния симпозиум с международно участие и плакат на театралния спектакъл „Поезията на авангардите“. Всички визуални материали за симпозиума са изработени от графичния дизайнер Християн Митев.